

Asia: VN/15285/2021

HE laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistehtävayhtiön perustamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

2 §. X Oy:n tehtävät ja toimiala

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että yhtiön tulisi toimia tuloksellisesti, mutta sen ensisijaisena tavoitteena ei olisi tuottaa liikevoittoa. Toimintaa tulisi ehdotuksessa harjoittaa niin, ettei se vääristä kilpailua. Momentissa säädettäisiin myös, että yhtiön tuottamien palveluiden hinnoittelun tulee olla markkinaehtoista. Onko teillä tähän lausuttavaa?

Ei lausuttavaa.

Pykälän 5 momentissa säädetään, että yhtiö tuottaa EU:n valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin tarkoitettuja palveluja (SGEI) ja että siihen sovelletaan lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016). Onko teillä tähän lausuttavaa?

Ei lausuttavaa.

3 §. Yhtiön toiminnan kohdistuminen

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yhtiöön työllistettävien kohderyhmästä. Onko teillä tähän lausuttavaa?

Ihmisoikeuskeskuksen lakisääteisenä tehtävänä on muun muassa antaa lausuntoja perus- ja ihmisoikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi Ihmisoikeuskeskuksella on lakisääteinen erityistehtävä yhdessä ihmisoikeusvaltuuskunnan ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanssa edistää, suojella ja seurata YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen täytäntöönpanoa.

Edelliseen viitaten Ihmisoikeuskeskus toteaa seuraavaa.

Ihmisoikeuskeskus pitää kannatettavana, että kohderyhmänä on vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt. Esitetyn erityisjärjestelyn tavoitteena siirtää myöhemmin yhtiön työllistämiä henkilöitä avoimille työmarkkinoille, joka on vaikeimmassa työmarkkina-asemassa

oleville kaikkein haasteellisinta. Myös YK:n vammaisyleissopimuksen mukaan työllisyystoimien tavoitteena tulee olla vammaisten henkilöiden sijoittuminen avoimille työmarkkinoille.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että työ- ja elinkeinotoimisto valitsisi kohderyhmäkriteerit täyttävistä työnhakijoista ne, jotka asetettaisiin ehdolle yhtiön palvelukseen. Yhtiö voisi rekrytoida palvelukseensa ainoastaan tästä ehdolle asetettavista henkilöistä työllistäessään osatyökykyisiä. Onko teillä tähän lausuttavaa?

Tässä yhteydessä on huomionarvoista, että useat vammaiset henkilöt ovat työkyvyttömyyseläkkeellä, mikä tarkoittaa sitä, ettei heillä ole (aktiivista) asiakkuutta työ- ja elinkeinotoimistossa.

Vammaisen henkilön työkyvyttömyyseläke ei kuitenkaan tarkoita, etteikö heidän joukossaan ole henkilöitä, joilla on kykyä ja halukkuutta hakeutua ja suoriutua yhtiön palveluksessa. Näin ollen Ihmisoikeuskeskus pitää tärkeänä, että yhtiön palvelukseen ehdolle asettaminen tapahtuu laajemmin kuin yksin työ- ja elinkeinotoimiston toimesta. Yksi mahdollisuus on osallistaa tähän myös kuntien sosiaalitoimet.

Lisäksi on tavoiteltavaa, että ehdokkaita yhtiön palvelukseen kartoitetaan aktiivisesti.

Mikä olisi perustettavalle erityistehtäväyhtiölle sopiva nimi?

.

Ei lausuttavaa.

Muita huomioita ja kommentteja esitysluonnoksesta

Onko teillä muuta lausuttavaa?

Ihmisoikeuskeskus toteaa lisäksi, että vammaisten henkilöiden työmarkkinaosallisuus on niin heikkoa, että sen korjaamiseksi on toteutettava kaikkia olemassa olevia keinoja. Keinovalikoimaan kuuluu myös positiivinen erityiskohtelua, jota on käytettävä juuri siinä määrin kuin yhtiölle asetettu tavoite edellyttää. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, positiivisella erityiskohtelulla voi olla kilpailu- ja markkinavaikutuksia ja näitä on seurattava, mutta niiden perusteella ei tule laimentaa vammaisten henkilöiden työmarkkinaosallisuutta parantavia toimenpiteitä.

Lopuksi Ihmisoikeuskeskus toteaa, että vammaisten henkilöiden työmarkkinaosallisuuden parantaminen edellyttää myös muita aktiivisia toimenpiteitä, joilla vammaisia ihmisiä tuetaan työllistymään avoimille työmarkkinoille yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Joronen Mikko
Ihmisoikeuskeskus